

Kankaanpään kaupungin vesihuoltolaitoksen eriytetty tilinpäätös

Toimintakertomus

Kankaanpään vesihuoltolaitos on luonteeltaan kirjanpidollinen taseyksikkö, joka on eriytetty kaupungin kirjanpidossa. Taseyksikkö noudattaa tasejatkuvuutta ja se pidetään kuitenkin talousarviossa kaupungin tehtävien yhteydessä osana rakennetun ympäristön tulosityksikköä.

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on kaupungin talousveden hankinta ja jakelu sekä jätevesien pois johtaminen ja puhdistus. Vesilaitos toimittaa talousvettä myös viiteen ympäristökuntaan.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Vuonna 2023 aloitettu jäteveden keskuspuhdistamon saneeraus saatiin valmiiksi kesäkuussa 2024. Saneerauksen tarkoituksena oli parantaa puhdistamon energiatehokkuutta ja puhdistustulosta. Urakassa uusittiin vanhaa koneistoa, tehtiin muutoksia ilmastuksen virtausjärjestelyihin ja parannettiin prosessin ohjausta uusien pumppujen taajuusmuuttajilla, automaattiventtiileillä ja instrumentointia lisäämällä. Lisäksi pumppaamoiden ja ilmastusaltaiden betonirakenteita korjattiin. Projektin budjetti oli yhteensä noin kaksi miljoonaa euroa. Hankkeelle saatiin Ympäristöministeriöltä avustusta 340 000 € puhdistamon energiatehokkuuden parantamiseen.

Jäteveden keskuspuhdistamon tulvapenkereelle rakennettiin 84kWp:n aurinkosähköjärjestelmä, joka parantaa puhdistamon energiataloutta. Aurinkovoimala saatiin valmiiksi joulukuun lopulla, joten sen toimintaa päästään kunnolla testaamaan keväällä 2025. Jätevedenpuhdistamolla uusittiin lisäksi valvomorakennuksen huonokuntoinen vesikate.

Kanttarinkadun vesihuolto uusittiin kokonaisuudessaan, noin 200 m vesijohtoa ja 160 m viemäriä, sekä katu liitettiin hulevesiverkostoon. Juhaninkadulla uusittiin vanha asbestisementtiä oleva vesijohto, joka syöttää useita kerrostaloja Myllymäessä (190 m). Lottienkujan hulevesiviemäriin rakentamisen yhteydessä uusittiin samalla kadun vesijohto sujuttamalla. Ilmarisenkadun vesihuollon saneeraus aloitettiin syksyllä, mutta valmistuminen siirtyi vuoden 2025 puolelle.

Vesihuollon turvallisuuteen panostettiin parantamalla vesihuollon kriittisten kohteiden valvontaa. Lisäksi parannettiin kohteiden rakenteellista suojausta. Kaukovalvonnan tietokoneet vaihdettiin uusiin ja samalla kaukovalvonnan/automaatiikan ohjelmisto päivitettiin uusimpaan versioon.

Etäluettavien vesimittarien vaihtoa jatkettiin omana työnä. Käytössä on nyt 592 etäluettavaa mittaria.

Talous

Vesihuoltolaitoksen liikevaihto oli 3 095 272 €. Toimintatuottoja saatiin hieman vähemmän kuin talousarviossa oli arvioitu (99,2%). Veden myynti vaihtelee vuosittain johtuen mm. naapurikuntien vedenkäytöstä ja kesän säästä.

Toimintakulut olivat noin 3,9% suuremmat kuin talousarviossa. Toimintakate oli 1 057 173 €, joka on 110 662 € eur alle talousarviossa esitetystä.

Investointien toteuma

Vesihuoltolaitoksen investoinnit olivat vuonna 2024 yhteensä 1 775 258 euroa. Merkittävin yksittäisen investointi oli jäteveden keskuspuhdistamon saneeraus. Investoinnit jakautuivat osa-alueittain seuraavasti:

- Vesi- ja jätevesiverkoston saneeraus: 230 610 euroa
- Viemärlaitoksen pumppaamot ja puhdistamot: 1 449 725 euroa (Pääosin keskusjätevedenpuhdistamon saneeraus)
- Vesilaitoksen rakenteet ja laitteet: 94 923 euroa (Valvomo-ohjelmistojen ja tietokoneiden päivitys, kameravalvonta, vesihuollon kohteiden aidat, etäluettavat mittarit)

Hallinto ja organisaatio

Kankaanpään vesihuoltolaitos kuuluu osaksi Kankaanpään kaupunkia. Vesihuoltolaitoksen asiat päätetään kaupungin teknisessä lautakunnassa ja se on osa Rakennettu ympäristö -tulosityksikköä. Kaupungin hallintosäännön 14 §:n mukaan Rakennettu ympäristö -tulosityksikköä johtaa tekninen johtaja. Teknisen johtajan sijaisena hänen ollessa poissa tai esteellinen toimii tilapalvelupäällikkö. Hallintosäännön 15 §:n mukaisesti palvelukokonaisuuden esimies vastaa toimintayksikkönsä toiminnasta ja kehittää sitä tulosityksikön alaisuudessa. Vesihuoltolaitoksen palvelukokonaisuuden esimiehenä toimii vesihuoltopäällikkö.

Vesihuoltolaitoksen palvelukokonaisuudessa työskenteli 9 henkilöä. Vesihuoltoinsinöörin irtisanouduttua syksyllä 2024, ko. toimi lakkautettiin osana kaupungin säästöohjelmaa. Rakennettu ympäristö -tulosityksikölle perustettiin projekti-insinöörin toimi. Projekti-insinööri tekee töitä puoliksi tilapalveluille ja puoliksi vesihuoltolaitokselle.

Vesihuoltolaitoksen henkilökunta:

- 1 Vesihuoltopäällikkö
- 1 Vesihuoltoinsinööri (23.9.2024 asti)
- 1 Toimistosihiteeri
- 1 Työnjohtaja
- 2 Vesilaitoksen asentajaa
- 1 Viemärlaitostyöntekijä
- 2 Puhdistamonhoitajaa (Honkajoen puhdistamonhoitaja vastaa myös alueen vesihuollosta)

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit sekä kysyntä ja laajuustiedot

Mittari	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Verkostoon pumpattu vesimäärä 1000m ³	2112	2038	2000	2072
Vesijohtoverkoston vuotovesimäärä %	21 %	19	< 13 %	22 %
Käsitelty jätevesimäärä 1000 m ³	1088	1321	1085	1202
Jäteveden vuotovesimäärä %	48 %	55	< 35 %	49 %
Vesijohtoverkoston uusiminen/saneeraus jm	798	440	500	540
Jätevesiverkoston saneeraus/uusiminen jm	460	530	500	160
Putkirikkojen määrä kpl	10	4	< 10	8

Kysyntä- ja laajuustieto	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Vedenottamot, kpl	4	5	5	5
Vesijohtoverkosto, km	312	314	311	314
Paineenkorotusasemat, kpl	6	6	6	6
Vesijohtoverkoston liittyneet kiinteistöt	4308	4317		4331
Vesitornit ja alavesisäiliöt, kpl	4	4	4	4
Jätevedenpuhdistamot	3	3	3	3
Jätevesipumppaamot, kpl	32	33	33	33
Jätevesiviemäriverkosto, km	126	125	125	126
Jätevesiverkoston liittyneet kiinteistöt, kpl	2634	2640	2640	2647

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä vesilaitoksen muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Vesihuollon tavoitteiksi on talousarviossa 2025 asetettu Vesihuollon toimintavarmuus, valvonnan tehostaminen ja varautuminen häiriötilanteiden varalta. Vesihuollon korjausvelan pienentäminen: vesihuoltoverkostojen saneeraus, jäteveden keskuspuhdistamon perusparannus, laitekannan uusiminen sekä puhdistusprosessien tehostaminen ympäristöluvan lupamääräysten täyttämiseksi. Digitaalisten palveluiden kehittäminen sekä vuotovesimäärien vähentäminen.

Kaupungin säästöohjelma on osaltaan vaikuttanut myös rakennettu ympäristö -tulosityksikön investointimäärärahoihin. Vesihuoltoverkoston saneerauksia tehdään vain Juhaninkadun viemäriinjalle ja Sarvannonkadulla olevalle runkovesijohtolle. Väinämöisenkadulle tehdään saneeraussuunnitelma, joka toteutetaan vuonna 2026. Merkittäviin runkojohtoihin tehdään venttiilien saneerauksia. Riittävän tiheässä olevat (toimivat) venttiilit minimoivat vuotokorjausten aiheuttamien vesikatkojen vaikutusalueetta. Esim. Ilmarisenkadun saneerauksen yhteydessä ei Tapalankadun runkovesijohtoa saatu eristettyä, mikä vuototilanteessa voisi merkitä veden katkaisua mm. terveyskeskuksesta.

Vesihuollon korjausvelka on vesijohtoverkoston osalta johtanut paikallisiin putkirikkoihin, jotka on kuitenkin toistaiseksi saatu nopeasti korjattua ilman laaja-alaisempia vedenjakelun häiriöitä ja omaisuusvahinkoja. Honkajoella koettiin syksyllä 2024 vakavampi tilanne kun siellä oli kaksi merkittävää runkojohtojen vuotoa peräkkäisinä päivinä ja niiden jälkeen Kirkkokallion paineenkorottamo hajosi. Tilanne korosti, että Honkajoen alueen vesihuolto on tällä hetkellä varsin haavoittuvainen vesihuollon häiriöille. Alueella on merkittävää vettä kuluttavaa elinkeinoelämää, jolle pidempiaikaiset vesihuollon häiriöt tuottavat huomattavaa haittaa. Vuoden 2025 aikana tehdään alueen vesihuollon kehittämissuunnitelma, jonka pohjalta voidaan suunnitella tarvittavat investoinnit alueen vesihuollon varmistamiseksi.

Merkittävin yksittäinen vesihuollon investointi vuonna 2025 on uuden lietteenkuivaimen hankkiminen jäteveden keskuspuhdistamolle. Puhdistamolla on vain yksi kuivain, jossa on säännöllisesti ollut toimintahäiriöitä. Lisäksi Honkajoen puhdistamon lietteenkuivain on käyttöikänsä päässä. Lietettä tulee koko ajan eikä sitä pystytä siirtämään kuivaamattomana eteenpäin. Uusi lietteenkuivain on täten tärkeä riskienhallintatoimenpide viemärlaitokselle. Honkajoen jätevedenpuhdistamolle tehdään saneeraussuunnitelma. Jälkiselkeytyksen laahainkoneistot kuitenkin uusitaan jo 2025, koska ne ovat tulleet käyttöikänsä päähän.

Jätevesiverkoston osalta korjausvelka ilmenee pääasiassa suurena vuotovesimääränä, mikä on johtanut runsaiden sade- ja sulamisvesien aikana jäteveden ohijuoksutuksiin puhdistamolla. Toisaalta vuotovedet

ovat heikentäneet puhdistusprosessin tehokkuutta ja lisänneet käyttökustannuksia käsitellyn vesimäärän lisääntymisen seurauksena. Vuoden 2025 aikana tehdään viemäriverkoston vuotovesiselvitys tulevien saneerausinvestointien pohjaksi.

Varautuminen häiriöihin ja turvallisuushkiin on edelleen tärkeää maailmanpoliittisen tilanteen vuoksi. Niinisalon varuskunta vaikuttaa myös omalta osaltaan uhkakuvaan. Vesihuoltolaitos on parantanut viime vuosina merkittävästi vesihuoltokohteiden fyysistä ja tietoteknistä turvallisuutta. Varautumissuunnitelmia ja toimintaohjeita tulisi kuitenkin jatkuvasti päivittää ja tarkentaa.

Yksi merkittävimmistä vesihuollon riskeistä on pitkäaikainen sähkökatko. Vuoden 2025 aikana tullaan hankkimaan kiinteä varavoimakone yhdelle vedenottamolle ja yksi siirrettävä varavoimakone. Rakenteellisia kunnostuksia tehdään mm. vesitornin katolla ja vedenottamoilla.

Uusi vesihuoltolaki vahvistetaan eduskunnassa näillä näkymin vuoden 2025 aikana. Todennäköisesti siihen tulee lisää vaatimuksia vesihuoltolaitoksille, kuten omaisuudenhallintasuunnitelma, vesihuoltosuunnitelma tai vesihuollon kehittämissuunnitelma, tiukennuksia tiedottamiseen ja varautumissuunnitteluun jne. Vesihuoltolaitokselle on haaste vastata lisääntyneisiin velvoitteisiin vähäisillä henkilöresursseilla.

Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä

Selonteko sisäisen valvonnan, riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä on kaupungin muun toimintakertomuksen yhteydessä. Tilikauden aikana ei kuitenkaan ole ollut merkittäviä sisäisen valvonnan poikkeamia.